

for, at det havde været en fordel, om Bonnén i stedet konsekvent havde anvendt fagtermer for efterfølgende at forklare disse. Vedrørende andre formidlingsmæssige hensyn må man spørge sig selv om, hvor hensynet til det brede publikum er henne, når Bonnén ofte refererer synspunkter fra diverse forskere, politikere og embedsmænd, nationale som internationale, uden at oplyse læseren om, hvem disse personer er. Hvor stort et udsnit af det brede publikum, forventer Bonnén, kender Ernst Otto Czempiel (s. 102), Miriam Sapiro (s. 127) og Walter A. Kemp (s. 128), blot for at nævne et par eksempler? Endelig er sproget særdeles problematisk. Bogen er præget af ufuldstændige sætninger, hvoraf unødigt mange indledes med ordet »at«. Andre sætninger er unødigt lange og komplicerede. Hertil kommer uoversatte engelske og tyske citater.

Indholdsmæssig er bogen også tvivlsom. Undertiden fremstår den aldeles unuanceret i sine redegørelser. Eksempelvis kunne man i de historiske afsnit om Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik have ønsket sig en kort præsentation af forskellige tolkninger, der findes herom. Tilsvarende gør sig gældende for Bonnéns redegørelser for, og forklaringer på, udviklingen i Den kolde

Krig og på, hvorledes FN har forholdt sig til forskellige konflikter. Ganske vist er vi ikke blevet lovet mere end Bonnén egne synspunkter, men det ville være ønskeligt at få disse sat ind i en sammenhæng. Det er i den sammenhæng værd at påpege, at det er noget af en overdrivelse, når Bonnén i sit forord hævder at diskutere med sit kildemateriale (der især består i udtalelser fra forskellige centrale danske politikere, embedsmænd og forsvarsfolk, som Bonnén har interviewet). Absolut overvejende bruger Bonnén sine kilder til at understøtte egne synspunkter, ikke til at diskutere med. Konsekvensen er, at læseren ikke har tilstrækkelig mulighed for at vurdere Bonnéns synspunkter, og at forfatteren i stedet for at styrke læserens mulighed for selv at tage stilling tager stilling for læseren.

Bonnén kan have ret i, at vi savner lettere tilgængelige fremstillinger om den internationale udvikling og dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik. På baggrund af de ovenfor anførte problemer (hvortil flere kunne føjes) er der dog ikke meget, der taler for, at Bonnéns bog bidrager til at afhjælpe denne mangel. Den kunne med fordel have været både tænkt og skrevet igennem et par gange ekstra.

Kristine K.N. Midtgaard

REGIONAL- OG LOKALHISTORIE

Hans Thueslev: *Gårdmandsliv i landsbyen Holte 1625-1850*. (Historisk-topografisk Selskab for Søllerød Kommune i samarbejde med Søllerød Museum, 1999). 134 s., 100 kr.

Bogen om gårdmandsliv i Holte er skrevet af juristen Hans Thueslev, der var

født 1906. Manuskriptet er ifølge forordet afsluttet 1991, men udgivet efter forfatterens død.

Man mærker, at bogen er skrevet af en mand, der er født for mere end 95 år siden. Hans Thueslev har skrevet landbo- og lokalhistorie efter en model, der har lange rødder. Han har gået et ganske

omfattende kildemateriale igennem, rækkende fra folketællinger, skifteprotokoller, fæsteprotokoller og skattemandtal til tingbøger og akter til forskellige sager. Otte skifter fra årene 1691-1719 er dog centrale og benyttes i mange sammenhænge. Ud af dem har forfatteren trukket en række oplysninger om alt muligt fra landgildens udvikling og gårdens indbo til gengifte af enker og folkehold på gårdene. Disse konkrete oplysninger fremstår i hovedsagen solide. Når forfatteren mener at finde en dramatisk landgildeforhøjelse i 1600-tallet, skyldes det dog kun, at de ældre tal er angivet i pund, de senere i tønder, og forfatteren har også misforstået matrikuleringsprincipperne i 1680'erne og rodet dem sammen med 1844-matriklens.

Forfatteren har søgt at gå på tværs af kilderne og disponere materialet tematisk i 20 kapitler om emner som retsstilling (i hovedsagen fæsteforhold), landgilde, hoveri, agerbrug, husdyr, bygninger, inventar, indbo og tøj, formueforhold, myndigheder, selvstyre, aftægt osv. Disse kapitler er i reglen kun på to-seks sider, og de er endda opdelt i et stort antal afsnit af typisk en kvart til en halv sides længde. Alene det store antal afsnit bidrager til, at bogen i høj grad fremstår kalejdoskopisk. Endda er dis-

positionen ikke altid logisk. Det må således undre, at afsnit om formuer og mejerier er anbragt i kapitlet om agerbruget.

Først og fremmest savnes der dog røde tråde, der kan binde fortællingen sammen. Thueslev refererer sine kilder og kommenterer dem i et vist omfang enkeltvis, men de mange afsnit bliver i meget ringe grad samlet til en helhed. Forfatteren er således nok opmærksom på, at tiden omkring landboreformerne sætter skel, men får det aldrig fremstillet i sammenhæng. Vi overlades til at få udviklingen i agerbrug, husdyrhold, indbo, formueforhold osv. præsenteret hver for sig.

Gårdmandsliv i landsbyen Holte 1625-1850 er i hovedsagen en materialsamling. Som sådan er den stort set solid. Ved at læse den igennem får man en række glimt fra den tid, hvor et af landets rigeste kvarterer i dag alene rummede en håndfuld gårdmands- og en halv snes husmandsfamilier. Jeg tør ikke skønne, i hvor høj grad bogen vil have appel til nutidens lokalbefolkning, men det er generelt min opfattelse, at denne form for lokalhistorie appellerer bredest, når den handler om en tid inden for – eller kun lige uden for – mands minde.

Carsten Porskrog Rasmussen

ØKONOMISK OG SOCIAL HISTORIE

Bjarne Stoklund: *Bondefiskere og strandsiddere. Studier over de store sæsonfiskerier 1350-1600*. (Landbohistorisk Selskab, 2000). 224 s., 248 kr.

Den historiske forskning er enig om det danske havfiskeris overregionale betydning i middelalderen. Alligevel har de

fleste undersøgelser kun bearbejdet fiskeriets juridiske og økonomiske sider uden at tage hensyn til dets praktiske forhold. I denne henseende er Bjarne Stoklunds bog om bondefiskere og strandsiddere en stor undtagelse. Ved at beskæftige sig indgående med fiskeriets tekniske side, dets organisation og det